Чурапчыга күн тахсар!

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2008 сыл Алтынньы 16 күнэ чэппиэр №141 (9892)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

"Россельхозбаан" сонуннара

"Россельхозбаан" АА Чурапчыгаары филиала араас көрүнүмэх кредиттэри улууһутут олохтоохторутар биэрэр. Холобур, маннык кредиттэлиин биэр көрүнүмэн Ипотечнай дьиэ кредитэ буолар. Бу кредит 15 сылга диэри болдьохтоох бэриллэр (филиал дирекциятын быһаарыытынан кредит болдьоҕо 25 сылга диэри үһүөн сөп).

Ипотечнай кредит бэриллэр:

– квартира атыылаһыытыгар;

– уһаайбалаах олорор дьиэ атыылаһыытыгар;

– тутуллан бүтэ илик объекты атыылаһыыга уонна ол тутуутун түмүктүүргэ (учаастак сирдэх);

– долевой тутуута дуоһабары төлүүргэ;

– подряд көмөтүнэн эбэтэр бэйэ күүһүнэн олорор дьиэ туттуута;

– сир, уһаайба ыллыыга уонна онно дьиэ туттуута.

Ипотечнай кредити ыларга созаемщиттаан дьиэ кэргэн чилиэнэ эрэ буолар (кэргэн, төрөппүттэр, оҕолор).

Маҥна уһаайба, атыылаһыллар дьиэ, квартира хайаан да тыа сиригэр баар буолара бэлиитэ ирдэнэр. Кредит сыллаары бырыһыана 15 %.

Кредит суумата 1 мөлүйүөн солкуобайга тэнийиэн сөп. Бу кредит ылар киһи дохуотуттан, кини кредити төлүүр кыаҕыттан быһаарыллар. Кредит суумата атыылаһыллар дьиэ (квартира, уһаайба, тутулла турар объект) уоскай сыанатын 85 %-тан үрдүгэ суох буолар. Харчы кредит ылар киһи счетугар көһөр.

Кредит ылааччы солуок быһыытынан атыылаһар дьиэтин, уһаайбатын туттуон сөп эбэтэр кредит ылааччыга сокуонунан сурулла сылдьар недвижимость залог быһыытынан көрүллэр. Харчыны ыларга икки поручитель ирдэнэр.

Бэлиитэлээх усулуобуйа:

– кредит ылааччы олоҕун, доруобуйатын уонна солуок ууруллубут дьиэтэ (сиртэн, тутуллан бүтэ илик объектан ураты) страхованиета;

– көҥүл оценщик сыаналаабыт отчуота.

Бу кредити ыларга ирдэнэр документтар:

– РФ гражданинын паспора (кредит ылааччы, созаемщик, поручитель);

– кредит ылааччы (созаемщик, поручитель) үлэлии сылдьарын уонна дохуотун туһунан ыскыраанка (баан эбэтэр 2-НДФЛ форматынан);

– атыылаһыллар эбэтэр тутулла турар дьиэ документтара;

– атыылаһыллар дьиэ, тутулла турар дьиэ уһаайбаттыгар суоттуур быраабын документтара;

– оттон да атын баан ирдиир документтара.

"СО" корр.

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)"

РЕШЕНИЕ

№ 27-2 от 15 октября 2008 года

Об итогах выборов депутатов представительного органа МО "Чурапчинский улус (район)" улуса 12 октября 2008 года

На основании статьи 81, пункта 3 статьи 82 Закона РС(Я) "О выборах депутатов представительного органа муниципального района (городского округа)", статьей 79, 81 и 82 Закона РС(Я) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)", Устава муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", протоколов участковых избирательных комиссий и протокола избирательной комиссии муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" об итогах выборов по одномандатным и многомандатным избирательным округам признать избранными и зарегистрировать депутатами представительного органа муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" следующих кандидатов:

1. По Алагарско-Бахсытскому одномандатному избирательному округу №1:

1.1. Саввина Егора Ивановича.

2. По Маралайскому одномандатному избирательному округу №2:

2.1. Гуляева Николая Николаевича.

3. По Хайахсытскому многомандатному избирательному округу №3:

3.1. Алексеева Ивана Николаевича.

3.2. Кузьмину Александру Петровну.

4. По Хоптогинскому многомандатному избирательному округу №4:

4.1. Дьячковского Дмитрия Дмитриевича.

4.2. Смирникова Григория Викторовича.

5. По Окулунскому одномандатному избирательному округу №5:

5.1. Кардашевского Гавриила Петровича.

6. По Сыланскому одномандатному избирательному округу №6:

6.1. Макарова Ивана Григорьевича.

7. По Амгинскому многомандатному избирательному округу №7:

7.1. Гоголева Василия Андреевича.

7.2. Ноева Дмитрия Дмитриевича.

8. По Болтогинскому одномандатному избирательному округу №8:

8.1. Макарову Варвару Васильевну.

9. По Кытанахскому одномандатному избирательному округу №9:

9.1. Сыромятникова Николая Егоровича.

10. По Чурапчинскому многомандатному избирательному округу №10:

10.1. Архипова Иннокентия Николаевича.

10.2. Васильеву Светлану Даниловну.

10.3. Гуляева Василия Васильевича.

10.4. Захарова Афанасия Афанасьевича.

10.5. Яковлеву Марианну Николаевну.

11. По Интернатскому многомандатному избирательному округу №11:

11.1. Аржакова Николая Афанасьевича.

11.2. Дьячковского Михаила Владимировича.

11.3. Козлова Степана Васильевича.

11.4. Оконешникова Якова Павловича.

2. Выдать избранным и зарегистрированным депутатам удостоверения установленного образца.

3. Данное решение обнародовать путем опубликования в улусной газете "Саҥа олох".

С. В. ТОБОХОВ,
председатель ИКМО "Чурапчинский улус (район)",
Н. К. МАКАРОВА,
секретарь ИКМО "Чурапчинский улус (район)".

Улууска бу күннэрэ

ҮРЭХ-КҮӨРЭҐӘ КЫРДЬАҐАСТАРДЫЫН КӨРСҮҺҮҮ

Аастыт иэдэйэлэрэ Кырдьаҕастар декадаларын чэрчитинэн улуус дьаһалтатын анал бөлөҕө Үрэх-Күөрэҕэ кырдьаҕастар дьиэлэригэр сырыпта. Бу 25 киһилээх интернакка билиэн 17 киһи олорор, оттон 5-тэ дьахтар. Атыттар санаторийга, аймахтарыгар сылдьаана барбыт көмөлөрө эбит. Кизэ нэлэмэн алаас иһигэр олохсуйбут кыракый дорҕоонуо улахан тутуутунан буолбут интернат олохтоохторо барыы кэриэтэ ыарыһахтар, ийэлэриттэр уонна көрүүтэ-харайыыта суох хаалбыт саастаах уонна кырдьаҕас дьон. 18 киһилээх персонал кинилэр туһаларыгар күннэтэ кыһаллар. Күнүгэ үстэ сылаас аһылык, медик көмөтө, радио, телевизор, спутниковай антенна, көмүттэн көмүгэр сангардыылла турар библиотека - барыта бу дьон кыһалҕаны билбэттэригэр, олохторо нуосхал, чуумпу буоларыгар ананар. Олохтоохтор маннык усулуобуйаҕа боҕосхо олорбуттар, пенсияларын 75 бырыһыанын төлүүллэр.

Тэриллэ директорынан Иэдэ Изотович Неустроев үлэлиир. Дьиэ ис-тас көстүүтэ ыраас, 12 күнэ бинирдэ баанньыстаналлар. Олохтоохтор олорор усулуобуйаларын, сүрүннэн, сирбэттэр эрэлэри, бинирдилэрэн астыммат өрүттэрэ бааллар. Ол курдук, интернат дьиэтэ муостатыттан тымныытын, биир кыратын үрдэ тэстэрин, сууллар кутталлаабын, сибээс уонна суол куһаҕанын итэҕэс быһыытынан ыйаллар. "Маҥтан эрийэн сатаан тиийбэппит. Дьоммутун кытта бачааҥ эрийэриҥ диэн үлэлэн эрэ баран кэпсэтэбит. Кырдьаҕас кэнниэхэ айан суола куһаҕана ыарахан", – диэн сүрүн кыһалҕаларын этэллэрэ оруннаах.

Дьаһалтаттан бөлөхтө баһылыгы социальнай боппуруоспарга солбуйааччы Дария Даниловна Пермякова, капитальнай тутуута солбуйааччы Афанасий Михайлович Кириллин, улуустааҕы социальнай көмөскэ управлениетын начальника Прасковья Дмитриевна Елисеева уонна культура үлэһиттэрэ бааллар. Афанасий Кириллин улууска туох тутуу бара турарын билиҥинэрдэ. Интернат чааһыгар этэҥҥэ, саҥа баанньыыны тутуу саҕаланыахтаах. Олохтоохтор бу дьиэни интернаттан тэйиччи буолбакка, сыһыары тутары туруорсаллар. Онуоха кинилэр бэйэлэрин кыамматтара, сыҕарыйары ыарырҕаталлара сүрүн биричиинэнэн буолар. Афанасий Михайлович бу боппуруоһу үөрэтэрэ сөбүлэтэ.

Д.Д.Пермякова улуус социальнай оловор-дьаһаҕар информацияны онтордо, албэх ыйытыыларга эппиэттэтэ. Үүс ыйытыы П.Д.Елисеевага киирдэ. Прасковья Дмитриевна республика үрдүнэн кырдьаҕастар олохторун чэпчэтиигэ туох саҥа быһаарылар, сокуоннар тахсалларын билиҥинэрдэ. Сотору кэмнэн Амма уонна Томпо улуустарыгар интернат дьиэлэрэ тутуллар буолбуттарын туһунан боппуруос турбут. Бу албэх киһини олордор улахан тэриллэлэр үлэҕэ киирдэхтэринэ, улуустарынан үлэлии олорор кыра интернаттар сабыллаллар, олохтоохтор иити икки улууһунан тарҕатыллар кутталлаахтар. Онон инникэтин бэлэбит кыамматтарбыт, кырдьаҕастарбыт төрөөбүт дойдуларыгар баар интернаттарыгар олорор боппуруостарын көрүү, сиппиин сорута турар.

Үрэх-Күөрэ - кэрэ айылҕалаах, үтүөкэн сир. Инникитэн бу учаастаккадьону олохсуйар иннитэн хас да функциялаах тутууну ыытар үлэ саҕаламмыт. Урукку оттуур кулуун буолан турбут улахан дьиэ муостата өрөмүөннэнэн, бөрт кыраттан интэн турар. Бу тутуу үлэҕэ киирдэҕинэ, дьаһалта, оскуола-сад, почта, маҕаһыын, сынньалаҥ кинэ киирэнэр, барыта кинилиэхтээх.

Көрсүһүүнү кырдьаҕастарга анаммыах культурнай программа түмүктээта.

Оксана ЖИРКОВА.

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ С 15 ПО 20 ОКТЯБРЯ (www.rp5.ru).

	среда 15 октября		четверг 16 октября				пятница 17 октября				суббота 18 октября			воскр. 19 октября		понед. 20 октября	
Местное время	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	23:00	11:00	23:00	11:00	23:00
Облачность %																	
Осадки мм																	
Давление мм	748	748	748	749	750	750	750	750	751	751	751	750	749	748	748	749	750
Температура °C	-5	-7	-5	-6	-3	-5	-6	-6	-3	-8	-7	-7	-7	-7	-9	-9	-7
Влажность %	79	88	94	93	69	88	92	94	72	85	91	87	86	90	81	-	-
Ветер м/с	З 2	Ю-З 2	Ю-З 2	С-З 1	С-З 1	Ю 1	Ю-В 1	В 1	В 1	В 2	В 2	Ю-В 2	Ю-В 2	В 2	С-В 2	штл 0	В 1
Солнце восход/заход	09:00	18:50		09:03	18:47			09:05	18:44		09:08	18:41		09:11	18:38	09:14	18:35
Луна восход/заход фаза	18:07	09:39		18:06	11:33			19:06	13:36		18:12	15:41		18:41	17:27	20:38	17:42

Кэм эргиирэ

УЛУУ КУДАНСА СУОЛЛАРЫНАН...

Улуус хас нэһилиэгин аайы баар ытык, бэлиэ сирдэри сэргэхсүтэр, онно дьон интэриэһин тардар, үүнэр көлүөнэни иитиигэ биир сонун сүүрээни саҕалыыр сыалтан ааспыт сыллааҕыта культура управлениета улууска туристическай маршруту тэрийэр туһунан этиини нэһилиэнньэҕэ көтөхпүтэ. "Аҕыс аарыгырар айан аартыга" диэн ааттаммыт бу үлэ бырайыагар анаммыта. Онон нэһилиэктэриэн үлэ саҕаламмыта. Холобур, Болтоҥо нэһилиэгэр Чуораайыкта сиригэр С.А.Новгородовка сахалыы сурук-бичик 90 сылынан бэлиэ туруоруллубута, Кыһалга Көһөрүллүү, Кыайыы пааматынньыктара, Социалистическай Үлэ Геройа В.М.Кладкин аатынан музей тутуллубуттара, "Олонхо дойдута" комплекс үлэтин сыддата күүһүрдэр.

Киһи атаҕа үктэммэтэх, тыытыллыбатах айылҕа Түөйэ сиригэр баара биллэр. Сэрии сылларыгар бу диэки үлэлээн олорбут колхозтар бары хоту көһөрүллэн, дьон өлөн-сүтэн, төннөн кэлбиттэр сири тыыппакка, онтон хааллар быттар. Бу сир Улуу Куданса төрөөбүт-үөскээбит, олорбут дойдута буолларынан биллэр. Кыстыга Дьуойаҕа, сайылыга Майы Баалыга баллар. "Чурапчы бэйэтин историятын үөрэтэр буоллаҕына, Улуу Кудансаттан саҕалыахтаах", - диэн улууспут ытык кырдьаҕастара Г.Д.Ефимов, Н.С.Соловьев, Р.М.Саввин бу дьыалаҕа элбэх үлэни ыыппыттара. Онон культура управлениетын духуобунай сайдыыга отделын салайааччыта Валентина Дмитриевна Пинигина "По тропам Великого Кудансы" диэн бырайыагы көмүскээбитэ.

Бу бырайыактан ылыллыбыт Гран үбүнэн Улуу Кудансаҕа анаан Дьуойаҕа мэҥэ таас туруоруллубута. Ити кэмҥэ республика бастакы Президенэ Михаил Николаев "Саха бастакы Президенэ, Прометейэ Улуу Куданса эбит", _ диэн күүстээх тыллардаах кинигэтэ тахсыбыта. Түөйэттэн төрүттээх предприниматель М.М.Пермяков, В.Н.Дьячковскай уонна Г.Яковлев бу мэҥэ таас туруутугар улахан көмөнү оҥорбуттара. Оттон Майы Баалы туһунан эттэххэ, бу чиэски, ыраах, куһаҕан суоллаах сир буолан, билиигитэ туох да бэлиэ туруорулла илик.

Онон культурнай нэһилиэстибэҕэ Саха сиригэр улахан хамсааһын саҕаламмыта. Бэһиги улууска "Кэм эргиирин кэрэһиттэрэ" диэн пааматынньыктарга уонна "Деревянное зодчество" диэн сэргэлэри тутууга икки улахан конкурс биллэриллибитэ. Элбэх научнай үлэ суруллубута, нэһилиэктэринэн историяны дириҥник үөрэтии бара турар. Улуу Кудансаатын үйэтитиигэ үлэ салҕанар. Чурапчы улууһуттан Ил Түмэн депутата Афанасий Максимов "Золотое кольцо" диэн культурнай-этнографическай маршруту Таатта улууһугар тэрийиигэ үлэлиэр. Онно Чурапчы улууһа Улуу Кудансаҕа аналлаах маршрутунан кыттыһыахтаах.

Салгыы ыытыллар үлэлэртэн билиһиннэрдэххэ, Дьуойаҕа киирэр аартыкка былыргылыы ураһа оҥоһуллуута. Маны М.М.Пермяков салайааччылаах 5 киһилээх бирикээдэ тутта. Сотору таарыта бу сэрэх-туому ыытыыга улуустан бэрэстэбиитэллэр уонна Түөйэ олохтоохторо Дьуойаҕа муһуннулар. В.Н.Дьячковскай уонна норуот эмчитэ Е.Н.Макарова алгыс тылларын эттилэр. Кэлбит дьон салама ыйаатылар, түөлэлэргэ кэс тыл этиллэн туттарылынна. Иннигитин аны аар баҕах анньылаан, күрүөлэнэн, тэлгэһэ оҥоһуллуохтаах. Онуоха П.А.Ойуунускай "Улуу Куданса" диэн айымньыта суруллубута 80 сылынан өссө биир бырайыак көмүскэнэн үп булуллуохтаах. Дьуойаттан Кыһалга диэри суолу оҥорор сорук эмиэ быллааҥҥа баар. Маны тэҥэ аны саас ыам ыйыгар Дьуойа, Майы Баалы сирдэригэр краеведческай тур ыытыллара былааннанар. Ол эбэтэр литературнай аарыылар манныык кэрэ айылҕалаах сиргэ ыытыллалара эмиэ биир сонун дьаһалынан буолуоҕа. Конкурс балаһыанньата сотору "Саҥа олох" хаһыакка тахсыаҕа.

Оксана ЖИРКОВА

Редакция почтата

Оо, Байбал, бүппүккүөн!

"Саҥа олох" хаһыаппар араас темаларга суруйабын. Аны доруобуйа харыстабылын тематын таарыйарга санаммын. Ону чугас доҕорум, үөлээннээҕим Байбал туһунан туох баарынан суруйууттан саҕалыырга быһаарынным. Биллэн турар, бэйэтиттэн ыйыталаһан, сөбүлэҥин ылан. Сыалым биир. Маны ааҕан, баҕар, ким эмэ туһанаарай диэн.

Байбал диэн кимий?

Кини Кытаанах нэһилиэгин биир сис ыалын мааныйаах аҕата,эһэтэ, хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа, Чурапчы, Булуҥ улуустарын, Кытаанах нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, улууспут аҕа саастаах көлүөнэ дьоно үксүлэрэ билэр, истэр киһилэрэ Павел Николаевич Скрябин. Кини быйыл 74-с хаарыгар үктэннэр. Сэрии, көһөрүллүү, сүт-кураан мэһэйдээн ситэ үөрэммэтэҕэ. Көһөрүллүүттэн кэлэн баран колхуос кыайыгаскотугар туруу үлэһитэ. Сайынын кыдамаһыт ааттааҕа, кыһынын фермаҕа хас да оҕуһунан от тиэйээччи, мас мастааччы, тугу соруйбуттарын топ курдук толорор үлэһит бастыҥа. Ол быыһыгар бары билэр Максим Николаевич Сибиряковы кытта колхуоһун былааннын толорсо биир кыһын Мырылаҕа киирэн олгөмнүк буллаан тахсыбыттаах.

Аны Байбал эдэр сылдьан хайыһарынан дьарыктанан "Урожай" общество сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэн республикатын чиэһин араас күөрэттарынан сылдьан көмүскэһэр. Техникка дапайынта суоппарга үөрэнэн бастыҥ суоппар, механизатор буолан элбэхтик айаҥҥа сылдьар. Онтон кинини, эдэр коммуниһы, көнө сүрүннээх бастыҥ үлэһити Иркутскай куоракка салайар кадрдар оскуолаларыгар ыытан үөрэттэраллэр. Дьэ онтон ыла Павел Николаевич дойдутугар Кытаанахха 30-ча сыл биригэдьииринэн, отделение управляющайынан, механигынан энгиэлэ суох үлэлээн төһөлөөх тутууну ыыттарбытын, сири оҥоттторбутун, үлэ бөрөҥү үмүрүппүтүн ааҕан ситэр уустук. Бүгүҥҥү кэпсээним ол туһунан буолбатах. Кини ыарыыны утары хайдах турууласпытын туһунан.

Чэр диэбитэ искэн эбит уонна убаһа оһоҕоһун салахайа

Байбал сахаҕа бөҕө-таҕа көрүҥнээх, үсэл киһи. Сааһыгар балыыһаны соччо өҥөйбөтөх, элбэхтик эмтэммэтэх киһи. Ааттаах кусчут, балыксыт. Ол быыһыгар муустаах ууга түһэн, тоҥон-хатан, мөлтөх киһи атаҕын тэҥнээр балаһыанньалара да бааллара.

Арай 60 сааһын ааһан баран саас ыппыт күһүн ыараары эмиэ ууга түһэн, эрэһиинэ саппыкытыгар хаатас атаҕын бэрбээкэйин аттынан быһа оҕустарар. Онтукатa чэр, хара мэҥ курдук кыратык үүнэн тахсар. Төрүт ыалдьыбат. Ол иһин аахайбакка сылдьар. Нөҥүө сааһыгар кустуу бара рбар этэрбэспин кэтэрбөр мэһэйдиир диэн Чурапчыга көрдөрө киирэр. Уопуттаах хирург В. А. Гоголев көрөн баран: "Байбал Ньукулаайабыс, маннык кутталлаах искэн эбит. Түргэнник куоракка киир",–диэн онкологическай балыыһаҕа утаарар. Онно киирэн 2 ый сытан били чэрин (искэнин) быстаран бэрт мөлтөх туруктаах киһи дойдутугар төннөр. Соччо көнөн биэрбэт.

Аҕыйах ыйынан били мэҥэ (чэрэ) эмиэ үүнэн тахсар. Куоракка били балыыһатыгар тиийбитигэр көрөн, бэрэбиэркэлээн баран "атаххын быһабыт, эбэтэр төлкүйэн" диэллэр. Байбал быстыа дуу, ойдуо дуу, аҥар да атахтаах күн сиригэр олоро түһэр баҕалаах, онон "быһыг" диир. Ол сылдьан биир дойдулааҕын, куоракка олохсуйбута ыраатпыт, уобаластааҕы балыыһаҕа суоппардаан бэрт элбэх бырааһы таһа сылдьыбыт С. И. Решетниковы көрсөн кэпсиир. Онуоха киһитэ: "Бэйэ ыксаама. Кэпсэтиһэн көрүөхпүт",–диир. Ол кэннэ урукку билсиитин туһанан ыйыталаһар, туруорсар. Манна Байбал урут биирдэ үлэлээбит табаарыстара, чурапчылар бары билэр И. К. Макаров,Ф. А. Тимофеев, К. С. Макаров, М. С. Седалищев кыттыһан араас хаһаалларынан туруорсаллар, көмө-тирэх буолаллар. Ол түмүгэр элбэх бэрэбиэркэ, анализ кэнниттэн атаҕын быспакка, эппэрээссийэлиирэ сөбүлэһиллэр.

Бу сырыыга улахан наркоһунан, үөһээнгэ диэри тымырын ылҕаан уустук операцияны оҥороллор. Ол кэнниттэн сытыаран эрэ араас эмп биэртүнэн, химиянан эмтииллэр. Анализа көнөн биэрбэт. Таарыччы аҕыйахха мин ол балыыһаҕа Байбалы көрсө тиийбиппэр, кырдьык, киһи кута-сүрэ тохтообот, олус кыараҕас, ыарыһахтар үгүстэрин "уураахтара ууруллан" баран сылдьар эрэйдээхтэр дии саныырга ыраахан этэ.

Бэйи, кэпсээммэр төннүүм. Байбал эмтиир бырааһынан биһиги хирурбут В. Гоголевы кытта биирдэ үөрэммит Ф. Иванова диэн үтүөсэннээх саха дьахтара түбэһэр. Олус кыһаллан эмтиир. Балачча уһуннук эмтэммитин кэнниттэн бырааһа, араата, туһа тахсыа суоҕун курдук этэр уонна убаһа оһоҕоһун салахайынан эмтэнэн көрөргө сүбэлиир. Онуоха били табаарыстара кыс ортото тоҥ убаһа иһин була охсон, ириэрэн, оһоҕоһун сыыйтаран, тиэрдэрэн, салахайын ныыкарийэн ылан таас бааҥкаҕа мустараллар. Ону быраас этиитинэн кварцевай уотунан тыктаран бэлэмнээн баран Байбалга аҕалаллар. Ону кини холодильникка ууга сылдьан остолобуой ньуосктанан эмп курдук күнгэ үстэ иһэ сылдьар. Онно эбэн, эмиэ бырааһын сүбэтинэн, тоҥ убаһа этин, быарын сиикэйдии уонна иһин сүүдэнгэйдик буһарталан сиир. Ол оннугар атын эмтэриттэн аккаастанар. Химиятын тохтотор. Арай искэни утары эми табаарыһа Ф. Тимофеев булан биэрбитин иһэр.

Сотору соҕуһунан Байбал үтүө буолан сэниэлээх киһи балыыһаттан тахсар. Дойдутугар кэлэн сылайа хамсаан-имсээн, хаамаан чөлүгэр түһэн барар. Сайынын оттоһор, матасыыкылынан көҥүл сүүрдэр, күһүнүн мунхалыыр, илиммиир, кустуур. Биир тылынан, били аҕыйах ыйдааҕыта атаҕын быстарбатаҕына тыынаах хаалара саарбахтаммыт киһи үлэ-хамнас, туһа бөҕө, "Тиитиэнэс" оҕонньор буола түһэр. Ол эрээри киниэхэ.

Дьыкцата өссө биирдэ туругутар

Нөҥүө сайыныгар Байбал оҕо киирии саҕана ходуһатын көрө Тааҕа үрэҕэр сэнин мэнэһиннэрэн матасыыкылынан киирэр. От бөҕөтө, суолу кытта бүөлүү үүммүт. Онно айаннаан сириттэн иһэн, көрбөккө, дириҥ колеяҕа түһэн улаханнык быраахтаралар. Сиэнэ туох да буолбат. Онтон бэйэтэ, 72 саастаах оҕонньор, хомурҕанын эчэтэр, иһии (бүөрүн) доргутар, төбөн хаалар. Нэһилиэ өйдөнөн туран сиэнигэр собуоттатан, эрэй бөҕөнөн дьиэтигэр кэлэн тиийэн сытан булар.

Итинэн сыттаан бүөрүгэр (иһигэр) уу үөскээн эмиэ куоракка киллэрэллэр. Балыыһаҕа маҥнай иһиттэн 1620 грамм ууну ылаллар. Онтуката тохтообот. Үс ыйынан киллэ аҥарын ылаллар уонна: Онтуката тохтообот. Үс ыйынан киллэ аҥарын ылаллар уонна: "Аҥар бүөрүгүн ылахха табыллар буолбут. Кырдьаҕаскын. Олус уустук эппэрээссийэ, онон Москваҕа баран оҥоттор",-диэллэр. Онуоха пенсионер киһи хантан харчы була охсон, киһинэн арылаттан; улахан төлөбүрдээх эппэрээссийэҕэ барара кыаллыбат? Хата кини дьолугар ити кэмҥэ Москваттан бүөр улахан специалиһа, профессор кылгас кэмҥэ кэлэр буолбут. Үс эрэ операцияны оҥоруохтаах үһү. Онуоха биир дойдулааҕа, кытаанахтар киэн туттар уолбут, биллэр нотариус Д. Д. Корякин уонна И. К. Макаровтаах сүүрэн-көтөн кэпсэтиһэн, элбэх анализы, бэрэбиэркэни баран, ол профессорга маҥнайгынан эппэрээссийэ өстүөрэҕэ киирэр. Ол кэнниттэн бэт операция түмүгэр лутар сытар. 8 чаас устата барбыт уустук операция түмүгэр ханнас бүөрүн ылан быраҕаллар. Ол кэнниттэн ый аҥара балыыһаҕа сытан баран, этэр курдук, үөрүөхтэх-тириитэ хаалбыт, мөлтөх киһи дойдулуур. Кинини табаарыһа Ф. Тимофеев бэйэтин массыынатынан Чурапчыга таһаарар. Чурапчыга кэлэн массыынаттан бэрт нэһилиэ тахсан турдаҕына биир саастыылааҕа, үөлээннээҕэ, бэрт элбэх саҥалаах-иҥэлээх Хатылы оҕонньоро көрөө түһэн, ачыкыта килэнтиһи-килэнтиһи Байбалы муодарҕабыттыы алларыаттан үөһээҥҥэ диэри одуулаталыыр уонна ыйытар:

– Бээ эрэ, эн Байбалгын дуо?

– Ээ, Байбалбын,– диэн сэниэтэ суохтук хардарар.

Онуоха киһитэ итэҕэйбэтэхтии өссө тула көрүталиир уонна соһуйбуттуу:

– Оо, Байбал, бүппүккүөн!,– диэн бэрт холустук "бэр" гыннарар. Бэйэтэ ыксаан сылдьар киһи истэригэр тоһо үчүгэй буолуой? Олэрээри онтон үс сыл ааһан эрэр. Байбал этэҥҥэ хаама сылдьар. Онтон...

Байбал тоҕо "бүппэтэ"?

Ити кэнниттэн кини Кытаанахтан тахсар. Сүрэҕэ эппэннэс, наар аҕылаан тахсар. Кыайан ситэ тоҥкөйбөт, наскыгын да кыайан кэппэт туруктанар. Дойдутун балыыһатыгар хаста да киирэн укуол, эмп биэрэн иһэр, ылар. Көнөн биэрбэт. Эмчиттэр 3 килиэттээ ордугу көтөҕүмэ, аһара хамсаныма, сэрэн да сэрэн диэбит курдук этэллэр. Укуола эмиэ соччо туһалаабат.

Онтон Байбалга, бээ "бүппэтэхпинэ" табыллар, мээнэ сытан туһа суох буолсу, онон хамсаныахпыта, олох иһин охсуһахха табыллыа диэн күүстээх санаа киирэр. Ол кэнниттэн сыыйа эмиттэн аккаастанан, аҕыйах мистэрэттэн саҕалаан, кыра кыралаан эбэн, дьаныардааахтык хаамыынан дьарыктанар. Биир да күнү көтүппэт. Ардах-хаар диэн тохтообот. Ол курдук эппэрээснэн биэрэстэнэн, күһүнэн сири хаамар буолар.

Илләрэ сайын Бөтүгүттэ диэн дьиэттэн 7 биэрэстэлээх күөлтэн күн аайы сатыы сылдьан илимнэн дьонун, ыалларын собо бөҕөнөн аһатта. Аасыыт кыһын дэриэбинэттэн көс иһинэн сатыы сылдьан туһахтаан 30-ча куобаҕы бултаата. Ол кэннэ Байбал:

– Дьыала куобаҕар буолбатах. Көр, айылҕаҕа сылдьар, сибиэһэй салгыныан тыынар аһара үчүгэй. Сайын-күһүн тыаҕа сырыттахха от-мас сыта дыргыйан, адьас бэйэтэ эмтиэхэ, киһини эмтиир эбит! Онтон кыһыҥҥы тымныы салгын өссө ырасс, үчүгэй. Хамсаныахха, хаамыахха наада. Мин дьарыктаммаппын, хамнамматаҕым буоллар кырдьык "бүппүт" буолуом, эбэтэр "дьиэ бөрө" буолан нэһиилэ сылдьар буолуом этэ,– диир.

Атаһым саамай сөпкө этэр. Байбал ити күнтэ көһүнэн хаамарыгар эбэн сарсыарда аайы кыратта 20 мүнүүтэ зарядка оҥор. биир да таблетка эми испэт буолбут. Табаҕы урукку ттан тарпат. Аһыы утаҕы аһара да испэтэр иннигэр ууруллубуту туора аспат этэ. Уйара да бэрдэ. Онтон билигин биирдэ эмэ түөмүгэр сыпсыыйбыта буолар. Көр, оннук Олох, доруобуйа иһин охсуһан, хаамыынан дьарыктанан, улаханнык сэнарбаппын, Байбалым, "бүппэккэ" этэҥҥэ сылдьар.

Онтон үгүстэр күну быһа хонтуорҕа олорон баран биэрэстэ сиргэ массыынанта суох сылдьыбыттар, өссө киэһэтин телевизорга дьөлө хатаналлар. Ханнык да тойон-хотун, чунуобуннньук сатыы сырытта ҕына "солотуута" сууллуо суоҕа этэ. Мин этээччибин: "Олох диэн–охсуһуу! Олох диэн – хамсаныы!",–диэн. Онон доруобай буолуохххутун, уһуннук олоруоххутун баҕараачылар кыттаатын, хамсаныҥ, дьарыктаныҥ, сибиэһэй салгыҥҥа элбэхтик сылдьыҥ, оччоҕуна оторуҥан "бүтүөххүт" суоҕа. Онуоха бу аҥар бүөрдээх, биир атаҕа быһыллара "ууруллубут" уонна ити үлүгэрдээх ыарыыттан быһаммыт, күнгэ 2-лии көбү сатыы сылдьан илимниир, туһахтыыр Байбал Ньукулаайабыс оҕонньор олоҕо эһиэхэ холобур буолуохтун.

Байбал, иккис өттүттэн, маннык чөлүгэр түһүүтүгэр, этэҥҥэ сылдьыытыгар бары эмчиттэргэ уонна ити ахтыллыбыт табаарыстарыгар мунгура суох махтанар уонна убаһа эта, быара, ордук оһоҕоһун салахайа туһалаабытыгар төрүт саарбахтаабат.

Түмүгэр, атаһым Байбал, кытаат! Дьарыккын, хаамаргын төрүт тохтотума, "бүтүмэ", күн сиригэр, орто дойдуга олоро түһүөххэ! Кэргэнниҥиэн, үтүөкэннээх киһилиин Тамара Иововнаныын сотору кэминэн түөлэр көмүс сыбаайбаҕытын бырааныван аһара түһүҥ, оҕолоргут, сиэннэргит, чугас дьоннут этэҥҥэ буоллуннар, барыларыгар дьол-соргу тосхойдун диэн алгыыбын.

Иван ПОНОМАРЕВ
Россия Журналистарын сойуһун чилиэнэ.

Спорт Спорт Спорт

КӨБҮӨРГЭ – ААН ДОЙДУ ААТТААХТАРА

НОРУОТТАР ИККИ АРДЫЛАРЫНААҐЫ ТУРНИРТАН

Алтыннны 11-12 күннэригэр Дьокуускайга "Кыайыы 50 сыла" спорт дыбарыаһыгар Саха АССР, РСФСР, ССРС үтүөлүөх тренерэ Дмитрий Петрович Коркин төрөөбүтэ 80 сылыгар аналлаах көнүл туттууга бастакы норуоттар икки ардыларынааҕы турнир ыытылынна. Бу турнир быйыылыыттан FILA Аан дойдутааҕы календарыгар киирэн норуоттар икки ардыларынааҕы старды ылла. "Кыайыы 50 сыла" спорт дыбарыаһа туттууну сэнээрээччилэриттэн туолла.

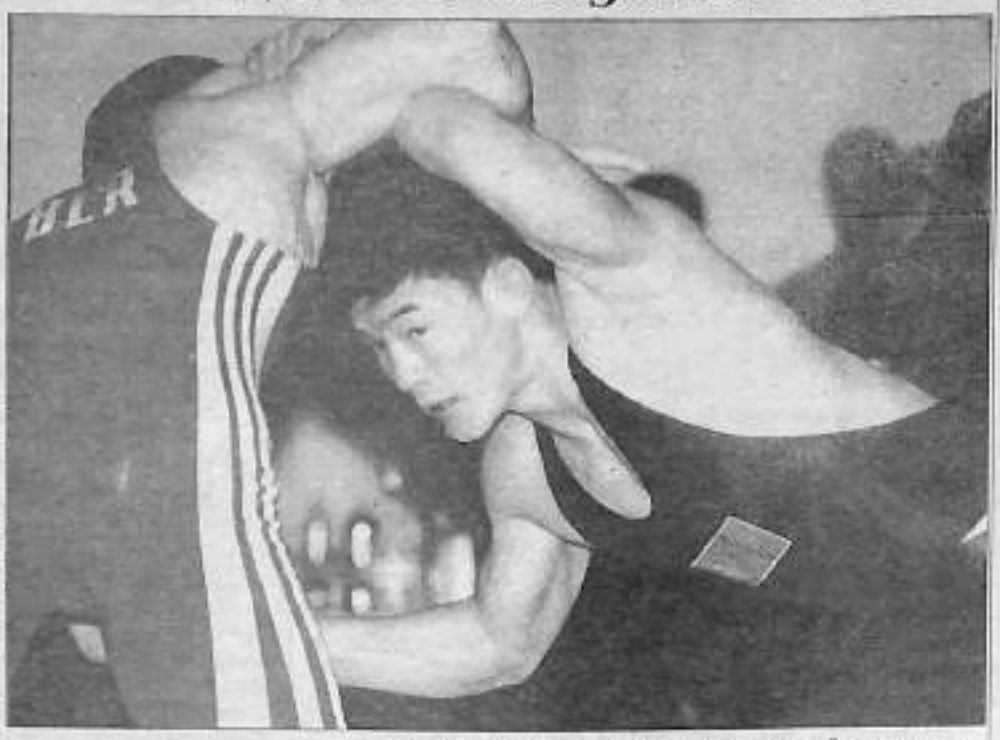

Күрэхтэһиҥ кытталаччылар уонна көрөөччүлэр, хамаандалар бөрөстөбүгүлэрэ сыҥаналаах ыарыларынан үрдүк тэрээһиниэхтик, таһымнаахтык ыытылынна.

Чурапчы туттууга оскуолатын аан дойдута аатырдыбыт, Саха сиригэр түөрт олимпийскай мэтээли ааспыт улуу тренер, үтүөлүөх учуутал Д. П. Коркин аатынан бириҥҥи ылар иҥин биирдэн-биир сытыы хаҥсыһыылар буолуталаатылар. Норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах уонна Россия спордун маастардара, Пекиниэҕи XXIX сайыҥҥы олимпийскай соҥнуулар кыттыылаахтара, призердара кыттыылар.

Икки күннээх хаҥсыһыылары бэйэтин ыйааһынытар киллэ көрүгнэх Трект Поулсен (66 кг, АХШ), Альберт Саритов (84 кг, Красноярскай), албөх норуоттар икки ардыларынааҕы турнирдар кыайыылаахтара, Пекиниэҕи олимпиадаҕа сэттис миэстэлэх Стивен Мокко (120 кг, АХШ), Красноярскайтан Россия чемпионатын призера Сат Опан (60 кг) ыытэстэриэн, уҥараабат эрчимнэриэн, түргэнниэриэн, араас өрүттэх киирсиилэри көрдөрөн кизргэттилэр, үтүө өйдөбүлү хаалардылар.

55 кг ыйааһыннаахтарга сынтарыйбат характеры көрдөрөн, туох баар күүһүн, сатабылын, сыратын ууран аан дойду ыччаттарга чемпиона Виктор Лебедев (Россия, СР) бастаата. Кини кэннигэр 2006 с. Аан дойду иккис призера, Пекин олимпиадатын кыттыылааҕа Нарабаатар Байраа (Монголия), Россия күүстээх бөрөстөрө Мэргэн Санаа (Красноярскай), Базар Жалсапов (Бурятия), норуоттар икки ардыларынааҕы Канадатаабы турнир кыайыылааҕа Николас Симмонс курдук бөрөстөрү хааллартаата.

Туттууну сэнээрээччилэр бэйэлэрин уолаттарыгар Тимур Пестеревкэ, Николай Аянтовка үс маннайгы миэстэ иһиигэр киирсаллэр инн диэн эрдэмнит буолуохтаахтар. Ол эрээри түҥүлгэ атыны көрдөрдө. Үҥүс эргиргэ Н. Аянтов бастаабыт В. Лебедевтэн түҥунна. Үс түҥүмэххэ тэҥнэ киристилэр. Кыайыыны сэрэбиэй быһаарар буолла. Сэрэбиэй үстэ Н. Аянтов туһутар түстэ. Бастакы атахтааһынытар ылбыта, иккис, үҥүс түҥүмэхтэргэ атаҕын муччу тутуталаан хотторон хаалла. Салгыы Америка тустуута Николас Симмонска хотторон күрэхтэһиэттэн туораата.

Тимур Пестерев бэйэтин биир дойдулаахтарын Петр Егоровы, Александр Корниловы, Николай Слепцовы 2:0 хотуталаан баран бастаабыт Красноярскай уола Опан Сатка хотордо. Үҥүс миэстэ иһин киирсиигэ американец, ыас хара тириилэх, кимиилэхтик туттар, түргэн хамсаныылаах-Шоун Бангка хоттордо.

74 кг ыйааһыннаахтарга олимпиец Леонид Спиридонов рейтинг үрдүтэ, быччыҥнарын чуоттаата түргэн, сымсата харахха быраҕыллар. Кини бастаан Кузьма Сивцевы (Саха Республиката), Роман Вербояны (Красноярскай) 2:0 ахсааныынан хотуталаата. Финалҕа бастакы миэстэ иһин американец Тревис Поулсены кытта туста таҕыста. Бастакы түҥүмэххэ киирсэт накат диэн приемы оҥортоон 6 баллы ылан көрөөччүлэр уруйдааһынарынан кыайыылаах тахсар. Көрөөччүлэр "Олох кыайар эбит, тулутуо суох" диэн саныыталаатылар. Иккис түҥүмэххэ американец атаҕар киирэн биир баллы ылан кыайан тахсар. Үҥүс быһаарыылаах түҥүмэх саҕаланыытыгар Леонид американеһы тоноолоҕуттан, сүнньүттэн умсарыта тардыалаан барда. Онуоха биир түгэнтэ американец сүҥүөҕүн сүтэрэр кэмигэр "түрдэн" диэн албаһынан сыт ыынан ыыс бэрбөхэйиттэн ылан умса быраҕан биир баллы ылар. Көрөөччүлэр сэргэхсийэ түһаллар. Туран иккистээн түсүҥүүлэригэр аны американец атахтаан кэннигэр тахсан биир баллы сурунар. Бу балаһыанньаҕа биримэ бүттэҕинэ кэнники баллы ылбыт кини кыайыахтаах. Ыһыы-аһыы сүрдэнэр. Аҕыйах секүүндэ хаалбытын кэннэ Леонид уопута, маастарыстыбата үрдүгэ көҕүнэ Хоннох аннынан умсан киирэн кэннигэр тахсан биир баллы ылар, хаҥсыһыыны кыайыыннан түмүктүүр. Дыбарыас иһэ уоллаһын кыайыытын уруйдаан өрө ыыргийэ түһэр.

96 кг ыйааһыннаахтарга СР хас да тиҥиллэх чемпиона, Красноярскайа Иван Ярыгин аатынан норуоттар икки ардыларынааҕы турнирга сэтиһиилэхтик тустубут Ньургун Чукров олус бөрөҥ киристэ. Кини бастаан студенттарга Аан дойду чемпиона Евгений Коломиеһы (Москва. ЦСКА), онтон Дмитрий Валеевы (СР) 2:0 ахсааныынан кыайталаата. Финалҕа Красноярскай бөрөҥ Ролан Джиоевы 2:1 (0:6, 1:0, 4:3) ахсааныынан кыайан сахалартан ыарахан ыйааһынна норуоттар икки ардыларынааҕы турнирга бастакынан кыайыылаарынан таҕыста.

Хаҥсаҕайа мунгутуур кыайыылааҕы быһаарар түҥүлгэ тэриллиннэ. Онно 12 бөрөс суруттарбыттаан Р. Вербояны (Красноярскай), А. Лазареву (Дьокуускай), М. Куприянову (Дьокуускай), А. Оконешниковы (Дьокуускай) хотуталаан Цыбик Максаров (Бурятия) кыайыылааҕынан таҕыста.

Платон КОРКИН.

Улууска – Ийэ декадата

ИЙЭМ ОСКУОЛАТА

Биһиги ийэбит Мария Владимировна 1916 сыл от ыйын 10 күнүгэр 5 оҕолоох ыалга төрдүс оҕонон төрөөбүтэ. Ийэлээх аҕата Верхоянскай улууһуттан төрүттээхтэр. Аҕата кыһын суол турдаҕына табанан дьон этин, арыытын табаарга, саахарга, бурдукка, чэйгэ, табахха атастаһара үһү. Ол иһин дьон киниэхэ олус махтаналлара. Айаннаан иһэн хатыгнаах дойдулартан туостаан тиэйэн аҕалара үһү. Эбэбит онтон араас иһиттэри, маллары тигэр эбит. Онон ийэбит кыра сааһыттан тигэргэ үөрэммит. 16 сааһыттан ыла улахан дьону кытта тэҥнэ үлэлээбит. 4 кылаас үөрэхтээх.

Кини туһунан "Болэм буол" хаһыакка 1980 сыллаахха Силэннээх оскуолатын оҕото Лия Аммосова "Барытыгар бастакы" диэн ыстатыйаҕа суруйар. "Уҥук хотуспир. Ойуун уҥуоҕун туруору хайалар төгүрүктүүллэрэ. Кини-сүөһү олорбот, мэлдьи тыал кыскыйар түҥкэтэх бу хаптаан урут куһаҕан аатынан эрэ сураҕырара. Бириҥмэ баран истита. Геологтар бастакы этэрэхтэрэ ойуун уҥуоҕун аттыгар чинчийиилэрин саҕалаабыттара. Манна хорҕолдьун баай саптааһа кэстубүтэ.

Ол дьыл итиннэ бастакы быыбар буолбута. Оройуон Сэбиэтин депутатынан Мария Владимировна Лебедева быыбардаммыта. Ити сиргэ бастакы быыбар уонна бастакы быыбардаммыт депутат чиэстэригэр эдэр бөҕүөлэк Депутатскай диэн аатталар. Геологтар саҥа бөҕүөлэктэрин олохтоохторо биһиги Силэннээхпитигэр электростанцияны уонна тракторы болахтэбиттэрэ.

Оттон билигин Депутатскай бөҕүөлэк Усуйаана оройуонун кэнниэ. 1934 с. "Ыччат ыллыта" диэн бастакы колхоз тэриллибит. Онно Мария Лебедева бастакылартан биирдэстэриэн колхоз чилиэнэ буолбута, комсомолга киирбитэ. Оттон ыла кини бэйэтин төрөөбүт нэһилиэгин олохтоохторун тустарыгар төһөлөөх үтүөнү-кэрэни оҥорбута, күүһүн, сыратын биэрбитэ буолуой? Сельсовет исполкомун председателиэн үлэлээбитэ, оройуоннаах сэбиэт депутатынан 8 төгүл быыбардаммыта. Сэрии сылларыгар Кызыл Армия кэккэтигэр бастакы мобилизацияны тэрийбитэ, ичигэс аһы-таҥаһы хомуйан фронтка ыытара. Кини олох киһиэхэ холобур буолар".

Маннык үтүө олоҕунан ийэбит биһиги олохпутугар улахан үөрэҕи иҥэрбитэ. Ийэбин саанан каллэхтиэ иистэнэ олорорэ харахтар кэстөр. Ол олорон ыллыыра. Ыллыы-ыллыы иһин эргим-ургум. Туган көрө олорор буолара. Ханнык да иистэн, ииниттэн, үлэттэн иҥнэн олорбутун өйдөөбөппүн. Кини хорсун санаалаах буолан эр киһи үлэтин барытын ылалыыра.Кыра эрдэхпитинэ ыанныыкыттыыра, сарсыарда эрдэ бараҕа, киэһэ хойут кэлэрэ. Оччолорго дьахталлар отторун сыһыыттан бойдэрэ тиэйэллэрэ, торбосторун бэйэлэрэ көрөллөрө, ууларын баһаллара, саахтарын таһаллара. Оҥу таһынан оҕолорун көрөллөрө, дьиэ ис-тас үлэтин оноролларо.

Аҕабыт наар бултуу, сылгы көрө тыаҕа сылдьара. Ийэбит ынах тириитин иистэн уу киирбэт ургулдьу этэрбос тигэрэ. Атын дьон кини тигэрин биһиэхэн сакаас биэрэллэрэ. Маны барытын көрө, көмөлөһө улаатыыпыт. Кыһын дьиэҕэ олорон талыынан тириитэр этибит. Иистэнэригэр аттыгар олордон сап хатарга, түүлэҕи, тыһы хайдах иистэргэ, тутан-хабан кырыйарга, тигэргэ үөрэтэрэ. Ингэир сап тыаһын истэр наһаа үчүгэй буолара. Сарсыарда уһуктаат инналлах сап тыаһын уонна ийэм кинэнэйэн ыллыырын истэрим.

Сайын оҕолоорун батыһыннара сылдьан отун бэйэтэ охсоро, киэһэ оппутун сүгэн дьиэбитигэр колорбит. Билигин итинник саҥатахпына ийэбин олус аһынабын. Туохтан да толлубат, хорсун да эбит!

Мин үөрэнэр сылларбар оскуолаҕа албэхтик сылдьара,кулэр-үөрэр буолара. Ол аата биһиги ийэбит олус албэх буолара. Учууталлар, баспыытаалар, кулуун үлэһиттэрэ, о. д. а. Олор мэлдьи биһиэхэ олоччоллоро. Киниэхэ тустарыгар ийэбит эмиэ олус ыһыаллара. Аҕабыт бултаан каллэҥнэ аймахтарбытыгар өлүүлэн түҥэтэллэрэ. Мин албэхтик кус тастыбын.

Ийэбит 8 оҕолоох, 27 сиэннэх, 46 хос сиэннэх. Оҕолоро барыта үөрэхтэнэн, үлэһит дьоммут. Убайдарбыт эрдэ өлүннүөр ийэбит үтүө сиэннэрин улаатыннарбыта, үөрэтэрбитэ.

Биһиги эдэйиибиннэн Агафья Николаевналыын Чурапчы Сылаҥытар кийит буолан олоробут. Тоҕо да ыраахтаан ийэм ийэбит көрөн-истэн бараачча. Кини биһиэхэ холобур буолан, биһиги дьиэ-уот тэринэн, оҕолонон, сүөһүлэнэн-астанан бөҕөбүтэн көрүнэн олоробут.

Ийэбитин батаммыт эдьиийбиннин иккиэн иистэнэбит, тангастыытын-саппытын бэринэбит, туостан; түүлэхтэн тигэбит. Сайын оҕуруот аһын олордобут, кыһыҥҥыта хаһаналыт. Оҕолорбут эмиэ иистэнэллэр, быысапчыллар, баайаллар. Сатаабаттарын ситыыра үөрэнэллэр. Үөрэхтээх, үлэһит буоларга дьулуһаллар. Биһиги дьиэ кэргэммит 1999 с. республикатааҕы "Дьиэ кэргэн экономиката" диэн быыстапкаҕа кыттан бастакы миэстэни ылбыта. 2001 сыллаахха улууска ыытыллыбыт итинник быыстапкаҕа "Киэҥ дьарыктаах ыал" диэн ааты ылбыппыт.

А. Н. МАКАРОВА.

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Норуот эмчитин, Россия Журналистарын сойуһун чилиэнин, ытыктабыллаах ***Евдокия Митрофановна КАЖЕНКИНАНЫ*** *үтүө үлэтэ үрдүк сыанабылы ылан "Доруобуйа харыстабыла уонна норуот медицината сайдыытыгар кылаатын иһин" диэн норуот эмчиттэрин Бүтүн Россиятааҕы профессиональнай медицинскэй ассоциацияларын Бочуоттаах Дипломунан наҕараадаламмыккынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!*

Бар дьоҥҥор үҕараабат тапталыҥ, ахсаабат кыһамньыҥ, сыралаах үлэҥ иһин барҕа махталбытын биллэрэбит. Өссө да сылааһынан, сырдыгынан сыдьааҥа, сылаас тыыҥҥын инэрэ, алгыскын тиэрдэ сылдьаргар. Түс олоххор чэгиэн доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Эҕэрдэни кытта
"Саҥа олох" РИХ ГУ коллектива.

x x x

Одьулуун кырдьаҕастарын сэбиэтин председателин ***БОЯКИНОВ Егор Семеновиһы*** *"Республика Бочуоттаах ветерана" буолбуккунан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!*

Баҕарабыт үтүө доруобуйаны, үлэҕэр өссө ситиһиилэри!

Чурапчыттан Анастасия,
Николай Дыдаевтар.

МАХТАНАБЫТ

Убаастабыллаах Чурапчытааҕы уокуруук быыбардааччылара!

Алтынньы 12 күнүгэр буолан ааспыт Улуус Мунньаҕын депутаттарын талыы быыбарга инникитин улахан суолталааҕын өйдөөн туран кэхтээбэттик кыттыбыккытыгар уонна түмүгэр тахсан кыайыыга кылааскытын бииһиэхэ биэрбиккитигэр махталбытын тиэрдэбит!

Эһиги эрэлгитин толорон улууспут сайдарын туһугар туруорсуммут соруктуттун олоххо киллэрэргэ туруулаһыахпыт диэн санаабытын үллэстэбит. Бары биир сомоҕо буолан, кэскиллээх олох туһугар күүспүтүн түмэн, уопсай тыл булан үлэлиэхпит диэн эрэнэбит.

Быыбарга бииһигини өйөөбүт бэлэх үлэһиттэригэр, агитаторга кыттыбыт бар дьоммутугар үлэлэригэр үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри, түс олоххутугар дьолу-соргуну баҕарабыт.

Түгэнинэн туһанан, улуус бары күн-күбэй ийэлэрин ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит! Туох баар бары сырдыгы, ырааһы, кэрэни, үү нүһэрин олоҕу баҕарабыт.

Афанасий ЗАХАРОВ,
Иннокентий АРХИПОВ.

x x x

Убаастабыллаах Хоптоҕотооҕу уокуруук быыбардааччылара!

Улуус Мунньаҕын депутатыгар миигин итэҕэйэн куоласкытын биэрбиккитигэр барҕа махталбын тиэрдэбин.

Эһиги итэҕэлгит миэхэ сырдык санаа буолан күүспэр күүс эбиэ, утуоҕа, үрдүккэ кынаттыа. Бары бииргэ түмсүүлээхтик инникибит диэки туттуспутунан дьулуурдаан иһиэхпит диэн эрэнэбин.

Быыбарга миигин өйөөбүт бэлэх үлэһиттэригэр, агитацияҕа кыттыбыт дьоммор-сэргэбэр түс бэйэм аатыттан баҕарабын үлэҕитигэр ситиһиилэри, олоххутугар дьолу-соргуну!

Улуус бары иһирэх ийэлэрин, эйэҕэс эбээлэрин кэлэн иһэр Ийэ күнүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибин! Баҕарабын кыттаныах доруобуйаны, үлэҕитигэр-үөрэххитигэр ситиһиилэри, түс олоххутугар иннигэр эрэли, бары ыра санааларгыт туолалларыгар, бодо бойдуаан олоҕу баҕарабын!

Дмитрий ДЬЯЧКОВСКАЙ.

x x x

Бииһиги оҕобут Ангелина Новосибирскай куоракка баран сүрэҕэр уустук операцияны баран кэлэригэр күүс-көмө буолбут бары аймахтарбытыгар: Сылгыттан Трофимовтарга, Кытаанахтан Игнатьевтарга, Попатовоҕа, Улахан-Кыыллын Трофимовтарга, куораттан Игнатьевтарга, Оконешниковтарга, Чурапчыттан Поповтарга, Игнатьевтарга, Улахан-Күөл оскуола коллективыгар, олохтоохторугар, Сыланнааҕы балыыһа коллективыгар, Паша биирэ үөрэммит оҕолоругар, уолан эдьиийбитигэр Валентина Дмитриевна Трофимоваҕа бииһигини кытта барсан күүс-көмө, өйөбүл буолбуттугар махталбыт муҥура суох.

Баҕарабыт доруобуйаны, ситиһиилэри, дьолу!

Собакиннар.

ПОЛОЖЕНИЕ КОНКУРСА "МИССИС ЧУРАПЧА – 2008"

Организаторы: Администрация МО "Чурапчинский наслег", КЦ "Айыллаан".

Дата и время проведения: 25 октября 2008 г. в 19 ч. 00 м.

Место проведения: КЦ "Айыллаан"

Участники: в шоу-дефиле участвуют женщины от 20–30 лет, семейные, с детьми – различных организаций, предприятий с.Чурапча.

Программа шоу-дефиле.

1 тур – **"Визитка"** Участвуют члены семьи в национальных костюмах. Хронометраж визитки не менее 2 мин. Предпочтение отдается оригинальной форме.

2 тур – **"Умелая хозяйка"** заправка верхней и нижней нити швейной машины на время.

3 тур – **"Талант"** художественные: песня, танец, фольклор; прикладные: вязание, шитье.

4 тур – **"Интеллект-ринг"** ответы на вопросы. Возможные варианты: профессионального, личного характера. Вопросы готовятся индивидуально.

5 тур – **"Спорт-класс"** аэробика-этюд. Хронометраж выступлении:1 мин.

6 тур – **"Дефиле в вечернем платье"** выход в паре.

При подведении итогов жюри учитывает: исполнительское мастерство, сценическую культуру (артистичность), имидж (стиль, сценический костюм), экспериментальный поиск в жанровом и стилевом оформлении этапов шоу-дефиле, уверенность в себе, активность, чувство юмора, обаяние.

Внимание! 24 октября с 10 ч. 00 м. состоится фотосессия участниц конкурса в национальном и деловом костюме

Номинация "Лучшая команда–болельщик" определяется количеством, речевкой, а также наличием атрибутов. Во время шоу командам болельщиков дается время на выступление с речевкой.

Награждение:

1. "Миссис Чурапча – 2008"
2. "Вице-миссис – 2008"
3. "Миссис Фото"
4. "Приз зрительских симпатий"
5. Номинация "Красивая пара"
6. Номинация "Лучшая команда – болельщик"

ВЗНОС за участие 500 рублей.

Заявку-анкету, взнос за участие просим предоставить до 23 октября 2008 г. в кассу администрации МО "Чурапчинский наслег".

Контактный телефон: 41-053, 41-482.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Налоговай декларацияларын оҥорбут уонна туттарыбыт. Росгосстрах дьиэтэ. Катакинов К.М.

Билсэр тел.: 41-622 (үлэ), 43-251 (дьиэ)

x x x

Егоров Иван Ильич аатыгар бэриллибит 9802 сериялаах 703489№-дээх паспорт, ИНН, пенсионнай дастабырыанньа, сбер. киниискэ сүппүттэринэн дьиэгэ суоҕунан аахсаллар.

x x x

ГОУ ДПО Чурапчинский УЦ "Арчы" объявляет набор по следующим специальностям:

1. Водитель кат. "В".
2. Оператор ЭВМ
3. Модистка головных уборов.
4. Парикмахер
5. Кондитер.

Справки по тел.: 41-204.

x x x

Сүүрэ сылдьар 2002 сыллаах УАЗ-люкс атыылаанар. **Билсэр тел.:** 23-378.

x x x

"Вейтуо-Брэнд" мини-тракторнар атыыланаллар, ыскардаах.

2 уД – 200 тыһ. солк.

4 уД – 240 тыһ. солк.

Размера шасси саҥа, 18 л/с.

Билсэр тел.: 8-914-266-15-62.

x x x

Продаю автомобиль "Toyota-corolla" 1999 года выпуска, в хорошем состоянии, цвет "мурена", зимне-летние колеса, музыка. Цена – 150 тыс. руб. Торг. **Конт. тел.:** 42-275, 8914-228-44-63.

Саҥа ситимэ

ХААРЫ КЫТТА САНААЛАР

Самаан сайыммыт хайы-сах бүтэ охсон, күһүн көмүс мөһүүрэлэринэн ыһыахтанан ааста. Үгүс түбүгүрүү, быйыл-буор кэнниттэн эмискэ хайдах эрэ чуумпуран, уоскуйан халла, кыһыммыт бастакы бэлиэтэ, сыа хаар түһэр күүтүүлээх түгэнэ үүннэ...

Соторутааҕыта эрэ тоҥ сирэ ыраахааныҥ үктэлэрин харга хаамар куучур-хаачыр тыаһынан солбуллунна. Иннибэр иһэр кырпыттартан биирдэстэрэ халтарыйан тиэрэ таһыйыннаҥ, оҥу кытта хаар кыырпахтара үөрбүттүү ыстаҥалаатылар. Кыыс охтубутуттан тэбиэһирэн кырпыттар үстүнэн хаарыан ыһыстылар, уулусса лаампатын уотугар көмүс мөһүүрэлэр үөрэ-көтө күлүмнэтилэр.

Ыраахтан өссө биир хартыына көһүннэ: уһуйааннтан иһэр аҕа эмиэ хаар түспүтүттэн үөрбүт көрүҥнээх. Оҕотун олорпут салааскатын араастаан туора-маары салайдаҕын ахсын маҥан хаар көрдөөхтүк ыһыллар, оҥу кытта кырачаан киһи дьоллоохтук күлэн чаҕарар. Көрүүй, иги ыал талгааһатыгар хаар киһи турар. Оҕолор бараахсаттар өр санаан, тапсан тахсан оҥньообуттарын түмүгэ. Төһөлөөх үөрбүттэрэ буолуой быйыҥҥыйык ытыстарыгар сыа хаар сыктан тогурук мэҥчик буола кубулуйбутугар. Биирдиэн-биир тогурукта үрүт-үөһэ үүрталаан, сирэйин-харааҕын оҥоруутугар өр сүбэлэспиттэрэ буолуо ээ? Биирдэстэрэ дьиэр киирэн кыттыгтан моркуон көрдөөбүт быһыылаах, хаар киһи саһархай иҥнээх мунньутуһан улаханныык астыммыт көрүҥнээх, оҥу мииннин талаҕын дуу курдук тутан оҥоһуллубут айаҕа да туоһуллуур. Хаар киһи илии аннытар туох баарынан оҥоһуллубут харахтара, төбөтүгэр сэгэччи ууруллубут кыра биэдэрэ бэргэһэтэ саҥа хаар түһэн саҥа олох саҕаламмытыттан үөрбүт көрүҥнүүллэр. Маны көрөн хайа баҕарар киһи сирэйигэр мичээр оҕустуллан аахар буолуохтаах.

Лаампа аннытар тиийэммин үөһэ көрөбүн: хаар кыырпаҕа аргыый намылыйан ытыспар түстэ. Киһи кэчэйэн-кичэйэн, уустаан-ураннаан оҥорбутун курдук һаһаа да дьикти оһуору түһэрэр айылҕа бараахсан! Биир кыырпах биэригэр мэйгыннаабат кэрэ оһуордаах-ойуулаах. "Кэрэбин һаһаа өр көрүмэ даа...", – диэбиттии ытысыа түһээт, ууллан, кыра таммахха кубулуйа оҕоро түргэнин!

Кыламаннгар иҥиэн ыла-ыла сирэйтин аргыый имэриҕэн кырпай хаар тохтооботко түһэр. Эйиэнииин дьылбыт тыйыс кэмэ, кыһаланнаах кыһыммыт иһэр буоллаҕа. Эн оргуйй түс, кыһдамнаа сири-дойдуну үллүктээн, саҥаны ыраастаан...

Оксана ЖИРКОВА.

БОЛҔОЙУҤ! АКЦИЯ!

Нолуок инспекциятыгар учуокка турбут тэриллэлэр, биирдиилээн предпринимательлар уонна бааһынай хаһаайыстыбалар истиилэригэр.

Нолуок инспекциятыгар учуокка турбут тэрилтэлэр, биирдиилээн предпринимательлар уонна бааһынай хаһаайыстыбалар Российскай Федерация Нолуок кодексатын 6,7 ыстатыйаларыгар олоҕуран, үлэлээбит кэмнэрин отчуоттуохтаахтар уонна аахсыллыбыт нолуок суумматын кэмигэр төлүүр эбээһинэстээхтэр.

Үлэлээбит эрэри учуокка турар тэрилтэлэргэ, биирдиилээн предпринимательларга, оҥу тэҥэ бааһынай хаһаайыстыбаларга учуоттан уһуллуу акциятын бу дьыл ахсынньы ый 15 күнүгэр диэри биллэрэбит.

Учуоттан уһулларга ирдэнилэр докумуоннар:

–пенсионнай фондаттан нэһэ суоххутун туоһулуур ыспыраапка;

–учуоттан уһулуу анал сайабылыанньа бланкатын нолуок инспекциятыттан ылан толороруут,

Учуоттан уһулларга боппуруостаах буолларыгытына, нолуок инспекциятыгар миэстэтигэр кэлэн эбэтэр 42-838 №-дээх төлөпүөнүнэ эрийэн,билсиэххитин сөп.

Таптыллаах оҕолоро, сиэнэ, бырааттара, убайдара
ГАВРИЛЬЕВ Владислав Филиппович
ыарахан ыарыыттан олбутунэн айгыныгар, аргыыгар, эдьиийигэр, биирэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Винокуровтар.

Чурапчы оройуонун ис дьыалаларын отделыгар үлэлээбит бастакы сылынаабыта, милиция майора
ДЬЯЧКОВСКАЙ Иван Николаевич
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчы оройуонун ИДьО сэлэттэтэ уонна личнай састааба.

Кутурҕаннаах тиэрдэллэр.

– ИДьО ветерана, Таатта, Мэҥэ-Хаҥалас улуустарын Бочуоттаах гражданина, милиция майора, тыыл үлэ ветерана Дьячковскай Иван Николаевич ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кийиттэригэр Сосина Абел Алексеевнаҕа, оҕолоругар, кутуөттэригэр, сиэттэригэр Василий Николаевичка, Светлана Георгиевна дьиэ кэргэттэрэ, Марфа Николаевна, Оконнский оҕолорун дьиэ кэргэттэриттэн Дьячковскайдар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйааччы, эппиэттиир секретарь, сурук отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Культура, политика, быраап отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Үөрэх, доруобуйа харыстабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Һичат, оҕо-аймах отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийээн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaolah@churap.sakha.ru

Саҥа олох

Автор суруктар эпиллэр санаа редакция позициятыгар маннык сөп түбэһэр буолбатах. Суруккa ыйыллар чахчылар кырдьыктааахтарыгар эппиэтинэһи автор түс бэйэтэ сүгэр.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакааһын № 141 Тираж 1689. 15.10.2008 с. бэчээккэ бэриллиннэ.
Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар. Индекс: 54907.